

ข้อควรทราบก่อนใช้วัคซีน

ข้อควรทราบและควรปฏิบัติ

1. ทำวัคซีนให้แก่สัตว์ที่มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงและไม่เป็นโรคเท่านั้น
2. ศึกษารายละเอียด การเก็บรักษาและการทำวัคซีน ตามคำแนะนำเฉพาะของวัคซีนแต่ละชนิด เพื่อให้วัคซีนมีประสิทธิภาพสูงสุด
3. ให้ใช้วัคซีนตามคำแนะนำของสัตวแพทย์เท่านั้นในกรณีเกิดโรคระบาดในท้องที่นั้นหรือใกล้เคียง
4. ต้องให้วัคซีนซ้ำเมื่อหมดระยะความคุ้มโรคของวัคซีนแต่ละชนิด
5. ห้ามนำวัคซีนที่เสื่อมสภาพ หมดอายุ มีการปนเปื้อน หรือสีของวัคซีนเปลี่ยน มาใช้
6. การใช้วัคซีนในแม่พันธุ์ สามารถถ่ายทอดภูมิคุ้มกันให้ลูกได้ในระยะแรกเกิด
7. ต้องทราบว่วัคซีนใช้ป้องกันก่อนเกิดโรค มิใช่ยาที่รักษาเมื่อเป็นโรคแล้ว การป้องกันโรคจึงต้องมีการจัดการฟาร์มที่ดีด้วย

รูปแบบของวัคซีน

วัคซีนที่กรมปศุสัตว์ผลิตสำหรับป้องกันโรคต่าง ๆ มี 2 รูปแบบ คือ

1. วัคซีนบรรจุขวดแบบน้ำหรือน้ำมันพร้อมฉีด
วัคซีนแบบนี้ก่อนใช้ให้เขย่าขวดจนวัคซีนผสมเป็นเนื้อเดียวกัน แล้วใช้เข็มฉีดยาดูดออกมาใช้ได้ทันที

วัคซีนบรรจุขวดแบบน้ำหรือน้ำมัน

2. วัคซีนทำแห้ง วัคซีนแบบนี้จะมี 2 ส่วน คือตัววัคซีนลักษณะแห้งอยู่ในขวดสุญญากาศ และขวดน้ำยาละลายแยกต่างหาก เมื่อจะใช้ต้องนำมาผสมกัน

วัคซีนทำแห้ง

การปฏิบัติก่อนใช้วัคซีน

1. ต้มเข็มและกระบอกฉีดยาในน้ำสะอาดให้เดือดนาน 15 นาที แล้วคอยให้เย็น ห้ามแช่ในน้ำยาฆ่าเชื้อโรคหรือใช้เข็มและกระบอกฉีดยาพลาสติกปราศจากเชื้อสำเร็จรูปพร้อมใช้
2. ก่อนใช้ต้องเขย่าให้เข้ากันดีทั้งวัคซีนชนิดน้ำหรือน้ำมัน และวัคซีนทำแห้งที่ต้องละลายด้วยน้ำยาละลาย

3. ควรนำขวดวัคซีนชนิดน้ำมันออกจากตู้เย็นก่อนใช้ประมาณครึ่งชั่วโมงเพื่อฉีดได้ง่ายขึ้น
4. ใช้สำลีชุบแอลกอฮอล์ เช็ดจุดจุกยางและคอขวดวัคซีนและขวดน้ำยาละลายก่อนแทงเข็มเพื่อทำความสะอาดและฆ่าเชื้อจุลินทรีย์

การปฏิบัติหลังใช้วัคซีน

1. หลังจากใช้วัคซีนแล้ว นำเข็มและกระบอกฉีดยาไปต้มฆ่าเชื้อส่วนขวดบรรจุวัคซีนที่ใช่แล้วให้เปิดจุกแล้วนำไปต้ม หรือเผา หรือแช่น้ำยาฆ่าเชื้อ ก่อนนำไปทิ้ง
2. สัตว์บางตัวอาจเกิดการแพ้วัคซีนหลังฉีดวัคซีนจึงควรรอสังเกตอาการประมาณ 1 ชั่วโมงภายหลังฉีดวัคซีนแล้ว ถ้ามีอาการแพ้ให้รักษาด้วยแอดรีนาลีน 0.5 - 1 มก. ต่อ น้ำหนัก 50 กก. หรือแอนติฮีสตามีน 0.5 - 1 มก. ต่อน้ำหนัก 1 กก.
3. ล้างมือให้สะอาดภายหลังทำวัคซีน

ข้อควรระวังที่สำคัญ

1. อย่าให้วัคซีนถูกความร้อนและแสงแดด
2. วัคซีนท่าแห้งที่ต้องผสมกับน้ำยาละลาย เมื่อผสมแล้วต้องให้ใช้ให้หมดภายใน 2 ชั่วโมง และแช่เย็นตลอดเวลา
3. ห้ามใช้วัคซีนชนิดน้ำมันที่มีการแยกชั้นของน้ำวัคซีนที่ก้นขวด
4. ควรระวังเรื่องความสะอาดของอุปกรณ์และตำแหน่งที่ฉีด
5. ระวังอย่าให้วัคซีนเข้าตาของคน

ตำแหน่งบนตัวสัตว์ที่จะใช้ฉีดวัคซีน

โค กระบือ ๑๗: ๓๓:

1. การฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อ จะทำบริเวณกล้ามเนื้อหน้าอก มี 2 บริเวณ คือ
 - 1.1 บริเวณที่เป็นสามเหลี่ยมที่คอ ด้านหน้าซ้ายหรือขวาของขาหน้า
 - 1.2 บริเวณลาดบนท้ายสะโพก ด้านซ้ายหรือขวา
2. การฉีดวัคซีนเข้าใต้ผิวหนัง จะทำบริเวณที่มีการเคลื่อนไหวมากๆ มี 2 บริเวณ คือ
 - 2.1 บริเวณที่เห็นเป็นสามเหลี่ยมที่คอ ด้านหน้าซ้ายหรือขวาของขาหน้า
 - 2.2 บริเวณด้านหลังของขาหน้า ด้านซ้ายหรือขวา

สุกร

1. การฉีดวัคซีนเข้ากล้ามเนื้อ
 - 1.1 บริเวณคอหลังใบหู แขนงตั้งจากกับบริเวณที่ฉีด
 - 1.2 บริเวณด้านในของโคนขาหลัง วิธีนี้ใช้กับสุกรเล็ก
2. การฉีดวัคซีนเข้าใต้ผิวหนัง บริเวณเดียวกับ 1.1 แต่แทงปลายเข็มลงล่าง
3. ใช้เข็มเบอร์ 20 ยาว 1 นิ้ว

สัตว์ปีก

1. ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ ใช้เข็มเบอร์ 21 ยาวครึ่งนิ้ว
 - 1.1 บริเวณกล้ามเนื้อหน้าอก
 - 1.2 บริเวณโคนขาหลัง แต่ต้องระวังเนื่องจากกล้ามเนื้อขาหลังมีเส้นประสาทใหญ่พาดผ่าน
2. ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง : บริเวณหลังคอใช้เข็มเบอร์ 21 ยาวครึ่งนิ้ว
3. หยอดตา : ดึงหนังตาล่าง หยดวัคซีนด้วยหลอดหยดลงที่ตา
4. หยอดจุมุก : ใช้นิ้วมือปิดจุมุกข้างหนึ่งแล้วหยดวัคซีนที่รูจุมุกข้างที่เหลือ เมื่อไก่สูดวัคซีนแล้วจึงปล่อยนิ้ว
5. แทงปีก : ใช้เข็มรูปส้อมจุ่มวัคซีนในขวิด แทงที่พังผืดของปีก ระหว่างเส้นเลือด

* หลอดหยดและเข็มรูปส้อม มีจำหน่ายที่ร้านขายยาสัตว์ปีก

ภาพตำแหน่งการฉีดวัคซีนตามตัวสัตว์ชนิดต่างๆ

ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง

ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง

ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง

ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

หยอดตา

หยอดจมูก

แทงปีก

โปรแกรม

การให้วัคซีนป้องกันโรคสัตว์ชนิดต่างๆ
ที่ผลิตโดยกรมปศุสัตว์

โปรแกรมวัคซีนสำหรับโค กระบือ

อายุ	วัคซีนที่ใช้				
	โรคปากและ เท้าเปื่อย	เอโมรายิก เซพติซีเมีย	แอนแทรกซ์	แบลคเลก	บรูเซลโลสิส สำหรับลูกโค เพศเมีย
12 สัปดาห์					✓
14 สัปดาห์			✓		
16 สัปดาห์	✓	✓			
20 สัปดาห์	✓			✓	
ทุกๆ 6 เดือน	✓			✓	
ทุกปี		✓	✓		
วิธีให้	ฉีดเข้า ใต้ผิวหนัง	ฉีดเข้า กล้ามเนื้อลึก	ฉีดเข้า ใต้ผิวหนัง	ฉีดเข้า ใต้ผิวหนัง	ฉีดเข้า ใต้ผิวหนัง

หมายเหตุ โปรแกรมอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมและคำแนะนำของ สัตวแพทย์โดยขึ้นกับสภาพภ
รณาดของโรค

โปรแกรมวัคซีนสำหรับแพะ ไก่:

อายุ	วัคซีนที่ใช้		
	โรคปากและเท้าเปื่อย	แอนแทรกซ์	แบลคเลก
12 สัปดาห์	✓		
14 สัปดาห์		✓	
15 สัปดาห์	✓		
20 สัปดาห์			✓
ทุกๆ 6 เดือน	✓		✓
ทุกปี		✓	
วิธีให้	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง

โปรแกรมวัคซีนสำหรับสุกร

อายุ	วัคซีนที่ใช้	
	โรคปากและเท้าเปื่อย	อหิวาต์สุกร
6 สัปดาห์		✓
8 สัปดาห์	✓	
12 สัปดาห์	✓	✓
ทุกๆ 6 เดือน	✓	
ทุกๆ ปี		✓
วิธีให้	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ/ใต้ผิวหนัง

โปรแกรมวัคซีนสำหรับไก่เนื้อ

อายุ	วัคซีนที่ใช้		
	หลอดลมอักเสบ ติดต่อในไก่	นิวคาสเซิลเชื้อเป็น สเตรนลาโซต้า	กัมโมโรเชื้อเป็น สเตรน ซี ยู วัน เอ็ม
5-7 วัน	✓		
7-10 วัน		✓	
14 วัน			✓
14-21 วัน	✓		
21 วัน		✓	
วิธีให้	หยอดตา/จุ่ม	หยอดตา/จุ่ม, ละลายน้ำ, สเปรย์/พ่นละออง	ละลายน้ำ

โปรแกรมวัคซีนสำหรับเป็ด และห่าน

อายุ	วัคซีนที่ใช้	
	กาฬโรคเป็ด	อหิวาต์เป็ดไก่
3-4 สัปดาห์	✓	✓
5-6 สัปดาห์		✓
10-12 สัปดาห์	✓	✓
ทุกๆ 3 เดือน		✓
ทุกๆ 6 เดือน	✓	
วิธีให้	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ/ใต้ผิวหนัง

โปรแกรมวัคซีนสำหรับไก่ไข่ ไก่พันธุ์ และไก่พื้นบ้าน

อายุ	วัคซีนที่ใช้						
	อหิวาต์ เบ็ด-ไก่	นิวคาสเซิล เชื้อเป็น สเตรน ลาโซด้า	นิวคาสเซิล เชื้อตาย สเตรน ลาโซด้า	กัมโบโร เชื้อเป็น สเตรน ซี ยู วัน เอ็ม	กัมโบโร เชื้อตาย สเตรน ซี ยู วัน เอ็ม	หลอดลม อักเสบ ติดต่อ ในไก่	ฝีดาษไก่
5-7 วัน						✓	
7-10 วัน		✓					
14 วัน				✓			
14-21 วัน						✓	
3 สัปดาห์	✓	✓					
5 สัปดาห์	✓			✓			✓
8 สัปดาห์		✓					
16 สัปดาห์		✓	✓				
18 สัปดาห์					✓		
ทุกๆ 6-8 สัปดาห์		✓	✓		✓	✓	
ทุกๆ 12 สัปดาห์	✓						
วิธีให้	ฉีดเข้า กล้ามเนื้อ/ ใต้ผิวหนัง	หยอดตา/ จุ่ม, ละลายน้ำ, สเปรย์/พ่น ละออง	ฉีดเข้า กล้ามเนื้อ/ ใต้ผิวหนัง	ละลายน้ำ	ฉีดเข้า กล้ามเนื้อ/ ใต้ผิวหนัง	หยอดตา/ จุ่ม	แทงปีก

* เฉพาะไก่พันธุ์ ฉีดช่วง 2 เดือน